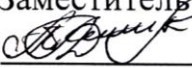

Государственное автономное профессиональное
образовательное учреждение
«Мамадышский политехнический колледж»

УТВЕРЖДАЮ
Заместитель директора по ТО
 Ахметшина А.Д.
«01» 09 2025 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
общеобразовательной дисциплины
ОД.14 Родной язык (татарский)
для специальности 35.02.16 Эксплуатация и ремонт
сельскохозяйственной техники и оборудования

Рабочая программа учебной дисциплины разработана на основе:

- Рабочая программа учебной дисциплины разработана на основе: - Федерального государственного образовательного стандарта (далее - ФГОС) по специальности среднего профессионального образования (далее - СПО) 35.02.16 Эксплуатация и ремонт сельскохозяйственной техники и оборудования, утвержденного приказом Минобрнауки России от 14.04.2022 г. № 235 (зарегистрированным Минюстом России 24.05.2022 № 68567);
- Федерального государственного образовательного стандарта среднего общего образования, утвержденного приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 12 мая 2019 г. №413 (в редакции от 12 августа 2022);
- Федеральной образовательной программы среднего общего образования, утвержденной приказом Минпросвещения России от 18.05.2023 г. №371 (зарегистрированного в Минюсте России 12.07.2023 №72428);
- Примерной рабочей программы общеобразовательной учебной дисциплины «Родной язык (татарский)» для профессиональных образовательных организаций, утвержденной Советом по оценке содержания и качества примерных рабочих программ общеобразовательного и социально-гуманитарного циклов среднего профессионального образования ФГБОУ ДПО ИРПО Протокол № 14 от «30» ноября 2022 г.

Обсуждена и одобрена на заседании
предметно-цикловой комиссии
общеобразовательных дисциплин

Разработала преподаватель:

 А.Д. Ахметшина

Протокол № 1

«28» августа 2025 г.

Председатель ПЦК Н.С. Порываева

ЭЧТӨЛӨК

УКУ ФӨНӨНӨНЦ ЭШ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ.....	4
УКУ ФӨНӨНӨНЦ ЭЧТӨЛӨГӨ.....	8
УКУ ФӨНӨН ТОРМЫШКА АШЫРУ ШАРТЛАРЫ.....	12
УКУ ФӨНӨН ҮЗЛӨШТЕРҮНӨ ТИКШЕРҮ ҺӘМ БӨЯЛӨҮ.....	14

1.Уку фәнненең эш программасы паспорты “Туган тел”

1.1. Программаны куллану өлкәсе:

«Туган тел» укуту дисциплинасының эш программасы төп һөнәри белем бирү программасының бер өлеше булып 35.02.16 Эксплуатация һәм ремонт авыл хужалыгы техникасы һәм жайланмалары белгечлеге тора.

1.2. Төп һөнәри белем бирү программасы структурасында дисциплина урыны:

"Туган тел" укуту дисциплинасы ОПОПның гомуми белем циклына керә.

Көллияттә татар теленә гуманитар предметлар рәтеннән беренчел дәрәжәдәге әһәмият бирелә, ул ана телендә укутыла торган башка фәннәрне өйрәнү теле дә, укучыларның рухи дөньясын, әхлагын формалаштыруда әһәмиятле чара да. Ана теле ярдәмендә укучылар буыннар тәҗрибәсе белән тупланган мәдәният һәм сәнгать кыйммәтләре белән таныша, алардагы уңай сыйфатларны үзләштерә, укучыда туган жиренә мәхәббәт хисе тәрбияләнә.

Тел дәрәсләрендә, сүз сәнгате буларак, әдәби әсәрне аңлау һәм кабул итү дәрәжәсе камилләшә. Татар теле дәрәсләрендә рус телен, чит ил телләрен өйрәнүгә дә нигез салына. Татар теле дәрәсләрендә танып белү, фикерләү сәләтен үстерүгә зур игътибар бирелә. Укучыларның акыл һәм ижади сәләтләрен үстерү тәмин ителә, хәтерләре һәм күзаллау дәрәжәсе яхшыра, гомуми караш даирәсе үстерелә, мөстәкыйль уку эшчәнлегенә күнекмәләре формалаша. Төрле белемнәрне үзләштерү һәм саклау формасы буларак, татар теле көллияттә укутыла торган башка предметлар белән тыгыз бәйләнештә тора һәм аларны үзләштерү сыйфатына уңай тәэсир итә.

1.3. Дисциплинаның максатлары һәм бурычлары, - дисциплинаны үзләштерү нәтижеләренә карата таләпләр:

«Туган тел» укыту дисциплинасының эчтәлеген үзләштерү студентлар тарафыннан түбәндәге нәтижеләргә ирешүне тәмин итә:

- укучыларның сүзлек байлыгын арттыру, сөйләм һәм язма телен үстерү белән беррәттән, рухи дөньясын баету, реаль чынбарлыкка дөрес караш формалаштыру, тормыш вакыйгаларына хәбәрдарлыгын тәмин итү;
- татар теленнән алынган теоретик материалны (тел системасын) аңлап үзләштерүне һәм тел фәнен яхшы белүне тәмин итү;
- гамәли тел материалларын хәтердә калдырып һәм тәрбияви максатны күздә тоткан хәлдә, изложение һәм сочинениеләрне логик фикерләп, телдәге сурәтләү чараларын дөрес һәм урынлы кулланып, грамоталы итеп һәм дөрес каллиграфия белән яза белүләренә ирешү;
- идея дәрәжәсенә югары булуын тәмин итү;
- текст өстендә эшләү күнекмәләрен камилләштерү, үзеңнең һәм иптәшләрнең кылган гамәлләренә дөрес бәя бирү;
- информация чыганаclarыннан кирәкле мәгълүматларны таба һәм куллана белергә өйрәтү;
- укучыларда дәрәслек һәм өстәмә әдәбияттан (әдәби әсәрләре, фәнни чыганаclar, төрле сүзлекләр, вакытлы матбугат) дөрес файдалану күнекмәләрен үстерү;
- план, тезис, конспектлар төзү, эш кәгазьләрен (деловые бумаги) дөрес һәм грамоталы язарга өйрәтү;
- бәйләнешле сөйләм культурасын үстерү өчен, укучыларда укыганны һәм сөйләгәнне кабул итү, сөйләмнән урынлы файдалану осталыгын (уку,язу,сөйләү,тыңлау, аңлау, сөйләшү, аралашу, диалогик һәм монологик сөйләм) ижади эш башкару күнекмәләрен формалаштыру һәм үстерү.

Белем дәрәжәсе таләпләре:

Укучыларның үзләштерергә тиешле белем – күнекмәләре:

1. Фонетика, лексика тармаклары турында, сузыкларга һәм тартыкларга хас орфоэпик һәм орфографик нормаларны белү, аваз үзгәрешләренә аңлатма бирә белү.
2. Татар теленең сүзлек составын белү. Лексикография буенча тулы мәгълүмат бирә белү.
3. Сүз төзелеше, сүз ясалышы, кушымчалар турындагы белемнәрне ныгыту.
4. Сүз төркемнәре. Синтаксис буенча тулы мәгълүмат алу.
5. Язу тарихын тирән белү.

Сөйләм эшчәнлегенә таләпләр:

1. Орфография, орфоэпия нормаларын үзләштерү, фонетик анализ ясый белү.
2. Төрле сүзлекләрдән файдалану күнекмәләрен булдыру.
3. Сөйләмдә сүз төркемнәреннән дәрәжә һәм урынлы файдалану, төгәл итеп анализлау
4. Сүзләргә фонетик, морфологик, синтаксик анализ ясый белү күнекмәләрен булдыру, анализ үрнәкләрен камил белү.
5. Сүз ясалышын, төзелешен, сүзтөзмәләрен тикшерү үрнәкләрен камил белү.
6. Орфографик принциплар һәм аларның нормаларын белү.
7. Стилистика һәм сөйләм культурасы нормаларын төгәл белү.
8. Пунктуация кагыйдәләреннән дәрәжә файдалану.
9. Сөйләм эшчәнлегенә буенча тулы мәгълүматлы булу.

2. Уку дисциплинасының эчтәлеге һәм структурасы

Туган тел

Укыту эшләре төре	Сәгать саны
Укытучы белән берлектәге шөгыль	36
Үзлектән эш	0
Уку программасы күләме	36
Шул исәптән:	
<i>Теоретик уку</i>	8
<i>Практик эш</i>	26
<i>Йомгаклау аттестациясе – дифференцированный зачет</i>	2

2.1. «Туган тел» дисциплинасының эчтөлегө һәм тематик планы

Разделы рабочей программы дисциплины	Содержание учебного материала, практических работ, самостоятельной работы студентов	Объем часов
1	2	3
1нче бүлек	Тел – аралашу чарасы, ижтимагый һәм сәяси күренеш	2
Тема 1.1.	Кереш. Кеше тормышында туган телнең роле. Тел - аңлашу,аралашу чарасы, ижтимагый, сәяси күренеш. Туган телдә эхлакый – рухи традицияләр чагылышы. Туган тел һәм һөнәр (лекция-әңгәмә)	2
2 нче бүлек	Фонетика.	2
Тема 2.1.	Сузык һәм тартык авазлар, аларның үзгәрешләре. Басым. Интонация (лекция)	1
Тема 2.2.	Сүзләргә фонетик-график анализ ясау тәртибе (практик дәрес)	1
3 нче бүлек	Сүз ясалышы һәм сүз төзелеше.	2
Тема 3.1. Тема 3.2.	Сүзнең мәгънәле кисәкләре. Кушымчаларның функцияләре. Сүз ясалышын тикшерү тәртибе (практик дәрес)	2
4нче бүлек	Лексикология	4
Тема 4.1.	Лексикология (лекция)	1

Тема 4.2. Тема 4.3. Тема 4.4.	Синонимнар. Антонимнар. Күп мәгънәле сүзләр (практик дәрес) Фразеология. Татар теленң сүзлек составы. Омонимнар (практик дәрес)	3
5 нче бүлек	Морфология	11
Тема 5.1.	Морфология (лекция)	1
	Исем	1
Тема 5.2	Исемнәрнең ясалышы. Исемнәрнең килеш, тартым, сан белән төрләнүе. Изафә бәйләнеш. Исем сүз төркеменә морфологик анализ (практик дәрес)	1
	Сыйфат	2
Тема 5.3. Тема 5.4.	Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның ясалышы ягыннан төрләр. Сыйфат сүз төркеменә морфологик анализ (практик дәрес)	2
	Сан	1
Тема 5.5.	Сан төркемчәләре. Саннарның ясалышы Сан сүз төркеменә морфологик анализ (практик дәрес)	1
Тема 5.6.	Алмашлык	1
	Алмашлыктар. Алмашлыктарның килеш белән төрләнеше. Алмашлык сүз төркеменә морфологик анализ (практик дәрес)	1
Тема 5.7.	Фигыль	3
Тема 5.8.	Затланышлы, затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, инфинитив,	3

Тема 5.9.	исем фигыль) фигыльләр. Фигыль төркемчәләре. Фигыльләргә морфологик анализ ясау тәртибе (практик дәрес)	
Тема 5.10.	Рәвеш	1
	Рәвеш. Рәвеш төркемчәләре. Рәвеш сүз төркеменә морфологик анализ ясау (практик дәрес)	1
Тема 5.11.	Ярдәмлекләр	1
	Бәйлекләр һәм бәйлек сүzlәр, кисәкчәләр, теркәгечләр (практик дәрес)	1
6нчы бүлек	Татар әдәби теленең функциональ стильләре.	3
Тема 6.1.	Татар әдәби теленең функциональ стильләре (лекция)	1
Тема 6.2 Тема 6.3.	Фәнни стиль. Эш кәгазьләре стиле (практик дәрес)	2
7 нчы бүлек	Синтаксис	10
Тема 7.1.	Синтаксис (лекция)	1
Тема 7.2. - 7.4.	Сүзтезмә һәм тезмә сүз. Гади җөмлә төрләре. Җөмләнең баш кисәкләре (ия, хәбәр), җөмләнең иярчен кисәкләре (практик дәрес)	3
Тема 7.5-7.8.	Кушма җөмлә төрләре. Тезмә кушма җөмләләр. Иярченле кушма җөмләләр. Эндәш сүzlәр, кереш сүzlәрнең җөмләдәге урыны (практик дәрес)	4

Тема 7.9.	Текст. Туры һәм кыек сөйләм (лекция)	1
Тема 7.10.	Текст. Туры һәм кыек сөйләм (практик дәрес)	1
	Промежуточная аттестация (дифференцированный зачёт)	2
	Всего:	36

3. Уку фәнен тормышка ашыру шартлары

3.1. Минималь материал – техник тәэмин ителешкә таләпләр

Фән программасы тормышка ашыру кабинет булуны таләп итә: Туган тел һәм әдәбияты кабинеты.

Уку кабинетының жаһазлары: язу тактасы, киём шкафы, китап шкафы, өстәл (укучылар өчен), өстәл (укутучылар өчен), урындыклар.

Белем бирүнең техник чаралары:

№ п/п	Наименование ТСО	Марка	Инв. №
1.	Ноутбук портативный ПЭВМ	RAYbook Bi1010 ICL	222101045654
2.	Программно – аппаратный комплекс	RAY S222Mi	222101043067
3.	Доска интерактивная	TruBoard R3-1000	222101045755
4.	Проектор стационарный потолочное крепление	ViewSonic PA503S	222101045756
5.	Беспроводная точка доступа	Cisco AIR – AP 18321 – RK9 (Нидерланды)	0000003845

Кулланылган әдәбият:

1. Татар теле: рус телендә урта гомуми белем бирү оешмалары 10 сыйныфы өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Р.К. Сәгъдиева. – Казан: «Мәгариф – Вакыт» нәшр., 2018. – 175 б.

2. Татар теле: рус телендә урта гомуми белем бирү оешмалары 11 сыйныфы өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Р.К. Сәгъдиева. – Казан: «Мәгариф – Вакыт» нәшр., 2018. – 195 б.

Дополнительные источники:

1. Татар әдәбияты: рус телендә урта гомуми белем бирү оешмалары 11 сыйныфы өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Ф.Ф. Хәсәнова, Г.М. Сафиуллина, Л.Ф. Жамалиева, Г.М. Әхмәтжанова. – Казан: «Мәгариф – Вакыт» нәшр., 2018. – 383 б.

2. Русско-татарский словарь. Русча-татарча сүзлек. / авт.-сост.: Ф.А. Ганиев, Ф.Ф. Гаффарова. – Казань: Татар кн. изд-во, 2014. – 465 с.

3. Математический русско-татарский толковый словарь. // Математикадан русча-татарча аңлатмалы сүзлек. / (авт.-сост.: Л.И. Галиева, И.Г. Галяутдинов, М.З. Хуснетдинов и др.); под общ. ред. Л.И. Галиевой и И.Г. Галяутдинова. –Казань: Татар кн. изд-во, 2014. –254 с.

4. Татар теленң орфографик сүзлеге. Орфографический словарь татарского языка. / авт.-сост.: К.Р. Галиуллин, Р.И. Раскулова. –Казань: Татар кн. изд-во, 2017. – 423 с.

Интернет-ресурсы:

<http://tt.wikipedia.org>

<http://tatarplanet.ru>

<http://belem.ru>

<http://www.kitap.net.ru>

<http://znanium.com/>, электронно-библиотечная система

<http://KnigaFond>

edu.tatar.ru

4.Туган тел фәнен үзләштерүнең нәтижәсен тикшерү һәм бәяләү

Укыту нәтижәсе (белергә, эшләргә тиеш)	Уку нәтижәләрен тикшерү һәм бәяләү формалары һәм алымнары
Укучыларның үзләштерергә тиешле белем – күнекмәләре: 1. Фонетика, лексика тармаклары турында, сузыкларга һәм тартыкларга хас орфоэпик һәм орфографик нормаларны белү, аваз үзгәрешләренә аңлатма бирә белү. 2. Татар теленең сүзлек составын белү. Лексикография буенча тулы мәгълүмат бирә белү. 3. Сүз төзелеше, сүз ясалышы, кушымчалар турындагы белемнәрне ныгыту. 4. Сүз төркемнәре. Синтаксис буенча тулы мәгълүмат алу. 5. Язу тарихын тирән белү. Сөйләм эшчәнлегенә таләпләр: 1. Орфография, орфоэпия нормаларын үзләштерү, фонетик анализ ясый белү. 2. Төрле сүзлекләрдән файдалану күнекмәләрен булдыру. 3. Сөйләмдә сүз төркемнәреннән дөрес һәм урынлы файдалану, төгәл итеп анализлау 4. Сүзләргә фонетик, морфологик, синтаксик анализ ясый белү күнекмәләрен булдыру, анализ үрнәкләрен камил белү. 5. Сүз ясалышын, төзелешен, сүзтезмәләрен тикшерү үрнәкләрен камил белү. 6. Орфографик принциплар һәм аларның нормаларын белү. 7. Стилистика һәм сөйләм культурасы нормаларын төгәл белү. 8. Пунктуация кагыйдәләреннән дөрес файдалану.	Тестлар; реферат; сорауларга җавап бирү; күнегүләр эшләү; конспектлар төзү; тәржемә итү;